

Balkon

PDF Section of the Balkon Contemporary Art Magazine © Budapest

#03_2012

SUGÁR, János

A CSŐCSELEK EMLÉKMŰVE

THE MONUMENT TO THE NAMELESS RABBLE

Curator: B. NAGY, Anikó

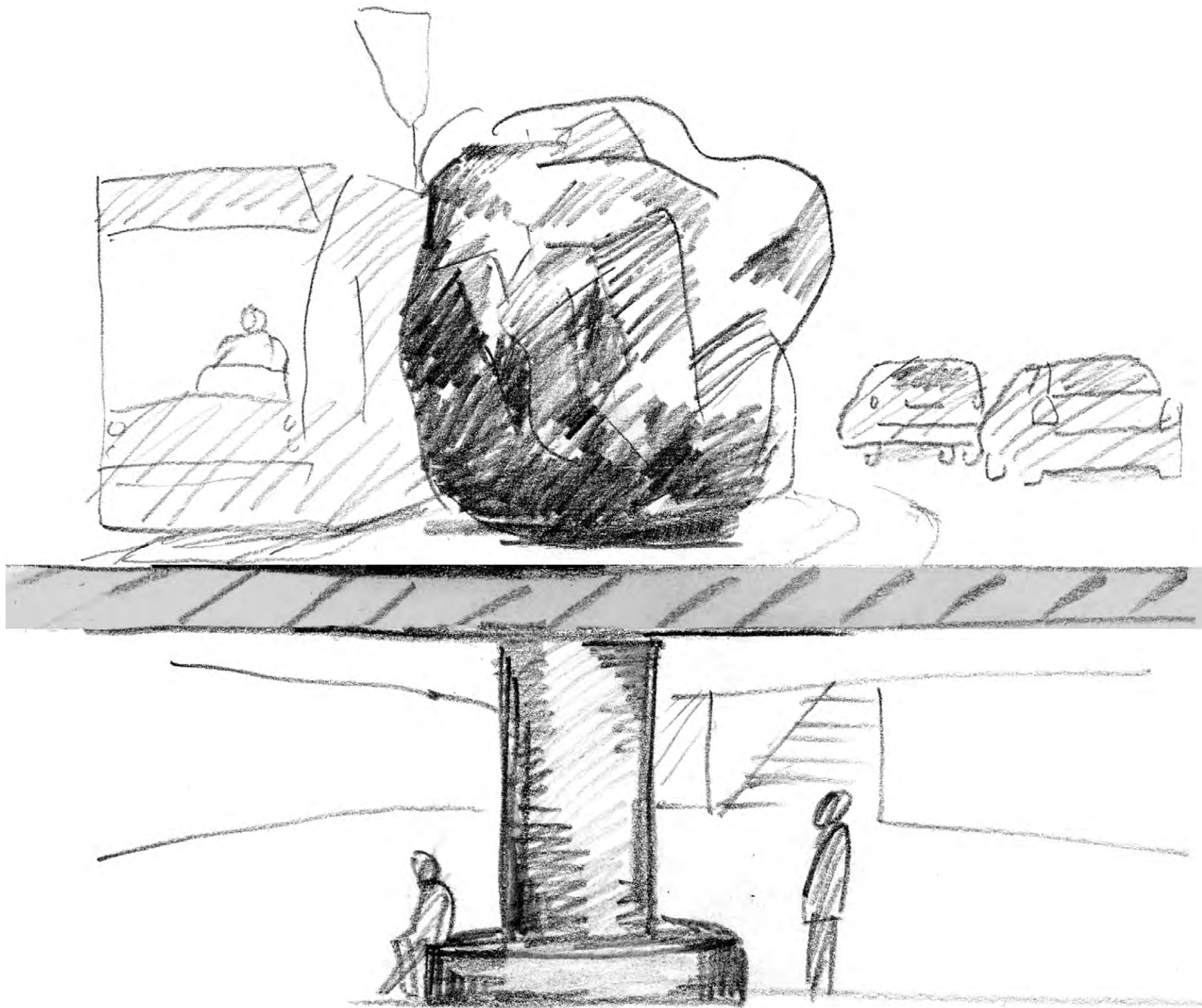
23 February – 18 March 2012

MUSEUM KISCELL / MUNICIPAL PICTURE GALLERY / TEMPLESPACE

1037 Budapest, Kiscelli utca 108.

1956. október 23-án a sztálinista diktatúra ellen fellépő budapesti forradalmárok ledöntötték a rendszer jelképének számító gigantikus Sztálin szobrot, amely 1951 óta állt a Felvonulási téren. A tíz méter magas tribünön álló nyolc méter magas bronzszobrot több sikertelen kísérlet után lángvágóval metszették el a csizma fölött, majd teherautókra kötve elvontatták. A hatalmas testet mintegy három kilométeren át vonszolták, majd a Lenin Körút és a Rákóczi út kereszteződésénél, a Blaha Lujza téren feldarabolták. A bronzrelikviákat a következő napokban a városlakók széthordták. A szobor szétverésének helyszínétől nem messze állt a kommunista párt napilapja, a Szabad Nép székháza, melynek homlokzati feliratát néhány betű leverésével A Nép-re változtatták. A gesztus visszavette a „nép” meghatározását a hatalom orgánumától, egyben alá is írta a forradalmat.

Angyal István kompromisszumoktól mentes kommunista forradalmisága a mai napig szelektívvé teszi a rá való emlékezést. Az 1956-os forradalom során a budapesti Tűzoltó utcai ellenállók vezetőjeként 1958-ban, harmincévesen kivégzett, Auschwitz-túlélő Angyal a munkásosztály iránti elkötelezettsége és értelmiségi emelkedettsége túl soknak bizonyult ahhoz, hogy társadalmi konszenzus avassa őt mártírrá vagy hőssé. Ebben a tekintetben teljesült kívánsága, ahogy az 1958-as tárgyalások során eljutatott búcsúüzenetében megírta:

(...) Azt szeretnék, ha nyilatkoznánk a világnak, pedig még csak az bánt, ha bántani lehet még minket valamivel, hogy esetleg mártírt vagy hőst kreál belőlünk a „hálás utókor” önmaga kínzására. Ha lesz ilyen, tiltakozz, tiltakozz! Mi nem akarjuk ezt: ne turkáljanak önmaguk szennyesében, múltjukban, akik netán mi leszünk. Nagy rusztikus kő legyen a névtelen csőcselék emléke, amelyből lettünk, amellyel egyek voltunk és akikkel együtt térünk meg. De ez is ostobaság, mint minden rágódás a múlton. Feledjete el, feledjete el minket, ez hasznos! (...)

Az idézett részlet az emlékműszobrászat kontextusában sokat hivatkozott félmondat *(Nagy rusztikus kő legyen a névtelen csőcselék emléke)* ritkábban olvasható szövegkörnyezete. Angyal egyrészt elutasított mindenféle formális megközelítést, másrészt az emlékezés mellé szorosan odarendeli annak párját, a felejtést. Az emlékezés-politikai szempontból kétértelmű, közvetett – az emlékezés és a felejtés stációin túljutott – üzenet olvasata: emlékezzetek/felejtsetek, de másképp, mint ahogy eddig tettétek.

Ennek a gondolatnak az aktualitása nem csökkent. A rengeteget idézett, de megjelenítéseiben mindig túlfinomított (feljavított) nagy, rusztikus kő gondolata most egy artikulálatlan nem-emlékmű formájában van jelen, és inkább zavart okoz, mintsem teljesítené az emlékművektől elvárt kiismerhető színpadiasságot. Emiatt válhat egy feldolgozatlan múlt általános jelképévé is. A torkunkat fojtogató elhallgatás a nagy, jeltelen, néma forma, egy félelemből, önfelmentésből és reményből gyúrt gombóc. A mű Budapest azon pontjára kerül, ahol az 1956-ban a ledöntött Sztálin szobor fejét a „csőcselék” hagyta, és ahol a hatalom által használt „szabad népet” szimplán „a népre” cserélte. Ebben a helyzetben a nagy kő a felejtés ellen dolgozik, de Angyal István elképzelésének megfelelően, konkrétan semmire sem utal, nem heroizál, nem értelmez, nem óhajt színpadi látványossággként hatni.

Látványossága csupán a szokatlanságából ered, nagyjából úgy, mint egy balesetnél. Megközelíteni nem is szükséges, mert a lényege a tény, hogy ott van, mint a Yap szigeti kő-pénz, amely úgy cserél gazdát, hogy közben nem mozdítják el. Az emlékmű megközelítése csak alulról lehetséges, mivel a tér alatt lévő aluljárót egy oszloppal meg kell erősíteni, hogy a kő terhét elbírja, és ezért a föld alatt, az aluljáró terében alakul ki a megközelíthető emlékhely. Forradalmunk tisztasága megengedi, hogy így őrizzük meg az emlékét.

MONUMENT TO THE RABBLE

On October 23, 1956, revolutionaries in Budapest reacting to the then Stalinist dictatorship toppled the gigantic statue of Stalin that was a symbol of the régime, and which had stood on Demonstration Square since 1951. Eight meters tall and standing on a ten-meter pedestal, after several unsuccessful attempts it was ultimately cut off with a blowtorch right above the boots, and carted off on a truck. The enormous body traveled about three kilometers to Blaha Lujza tér, at the intersection of the Lenin Ring and Rákóczi Avenue, where it was cut to pieces. Over the following days, the bronze relics were dispersed throughout the city by its inhabitants. Not far from the spot where the statue was dismantled were the offices of the communist daily Szabad Nép (A Free People). The destruction of a few letters altered the sign on its facade to read The People, reappropriating the definition of the word from the mouthpiece of power, and putting their stamp on the Revolution.

István Angyal's uncompromised status as a Communist revolutionary colors the memory of him even today. An Auschwitz survivor, this leader of the Tűzoltó Street uprising during the 1956 Revolution was executed at thirty in 1958. His dedication to the working class and status among the intelligencia proved to be obstacles to broad acceptance as a martyr or hero. In this sense, the wish he expressed in his farewell message, read at the proceedings in 1958, came true:

...They would like us to make a statement to the world, but the only thing that hurts (if we can still feel pain at all at this point) is that ‚grateful posterity’ will torment itself by making a martyr or a hero out of us. If this should happen, then protest, protest! We do not want this. Let us not have them poking around in their own past, their own dirty laundry, which might in fact be us. Instead let the memorial for the rabble – we came from it, we are one with it, and will come back with it someday – a big rough-hewn stone. But like any rumination on the past, this too is stupidity. Forget us! That will be the useful path. (...)

In discussions of memorial sculpture, there is an often-repeated phrase here: *“Let the rabble’s memorial be a large, rustic stone.”* Its context, though, is rarely printed. Angyal rejected all formal approaches, and in fact he closely associates remembrance with its companion, forgetting. Weighing both these twin elements in the balance makes the politics of memory ambiguous and mediated. The resulting message is Remember and forget, just do it differently than you have in the past.

This thought is just as vital today. The idea of the large, rustic stone, over-quoted and over-refined through correction, is now in our midst as an unarticulated non-memorial. Rather than offering the theatrical quality that we expect from memorials, it tends to cause confusion. This makes it a viable candidate to be the symbol of an unfronted past in general. The silence that constricts our throats is there in the unmarked, unspeaking shape that is a ball kneaded out of fear, self-exoneration, and hope. This piece is on the spot in Budapest where the „rabble” left the head from the toppled statue of Stalin, and where it turned A Free People into The People. Here

the large stone works against forgetting, but in keeping with István Angyal’s conception, it makes reference to nothing in particular. It does not heroify or explain, nor does it aspire to be a theatrical spectacle. Its effect, like that of an accident, stems purely from its unusualness. There is really no need even to approach it; the important fact is its mere existence, like the stone money from Yap Island that changes hands without moving from the spot. The memorial can only be approached from below, since it requires the support of a column to reinforce the load capacity of the underground passageway beneath it, which has become its exhibition space. The unsullied character of our Revolution allows for this type of remembrance.

Translation: Jim Tucker

A CSŐCSELÉK EMLÉKMŰVE / THE MONUMENT TO THE NAMELESS RABBLE, 2010
polisztirol festve, 3,5×3,5×3,5 m, digitális print, 5×6 m / Styropor, painted, 3,5×3,5×3,5 m, digital print, 5×6 m
Kiállítva / Exhibited: RE-DESIGNING THE EAST, Political Design in Asia and Europe, 25 September – 9 January 2011, Württembergischer Kunstverein, Stuttgart

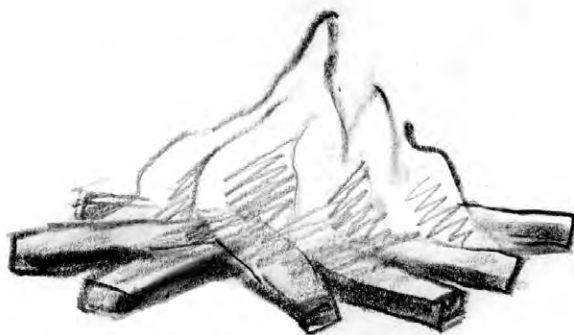

TŰZ A MÚZEUMBAN

Vigh Tamás szobrászművész javaslata: *A Kossuth Lajos téren úgy valósulhatott volna meg az 1956 forradalmát, hőseinek emlékét őrző, a forradalom eszmeiségét hirdető monumentum, ha reggelente az Országházból kijönne két ember, és minden nap rakna egy tüzet, és késő éjszakáig táplálná, élesztené a lángot. Az emlékezők meg körülállhatnák. Addig, ameddig a két ember kijönne tüzet rakni, addig lenne a forradalomnak méltó, eleven emlékműve a Kossuth Lajos téren, ott, ahol 1996 óta a furcsán beékelődő márványobeliskbe vezetett gázvezeték fölött pislálol a láng.*

(Idézi: Wehner Tibor: Budapesti szoborművek. Szubjektív művészeti naplójegyzetek. 1997-1999)

Tábortűz a Kiscelli Múzeum templomtérben. Nagyjából 60 cm lángmagasságú tűz, körülötte székek, karosszékek, matrac. A látogatóktól függetlenül önként vállalkozók őrzik a tüzet éjjel-nappal. Amíg tart a kiállítás, ég a tűz. Az odakészített fával táplálni lehet a tüzet, de akár el lehet égetni személyes papírokat is, vagy csupán székből nézni a tüzet. A kiállítást megelőző kampány során kell megtalálni azt a minimum 170 embert, akik egymást váltva, a kiállítás időtartama alatt folyamatosan őrzik és táplálják a tüzet. (Csupán előzetes tájékozódás alapján nagyjából kétszer annyian, néhányan külföldről, jelezték, hogy vállalkoznának tűzőrségre.) 2009

A Kiscelli Múzeum templomterében, egy kiállítási időtartamra, kisebb tábortüzet rakok. A tűzoltóság engedélyét megkaptam, a tüzet 24 órában őrizni kell. Azt szeretném megtudni, hogy egy neked megfelelő időpontban vállalnál-e tűzőrzést? Ez egyfajta aktív teremőrzés lenne, az egyetlen tennivaló a tűzre való felügyelet: nem engedni kihunyni, és az odakészített fával táplálni. Melegezés, társasági élet, szalonnasütés megengedett. Amennyiben vállalnál tűzőrzést, akkor előzetesen csupán azt jelezd, hogy egyszeri, vagy többszöri, nappali, vagy éjszakai őrzést vállalnál. 2011

FIRE IN THE MUSEUM

The sculptor Tamás Vig had a proposal: *a monument to the 1956 Revolution on Kossuth Square, to preserve the memory of our heroes and communicate the ideals of those days. Every morning two people would come out of the Parliament building and build a fire, which they would maintain, keeping the flames high until late in the night. People could stand around it and remember. So long as those two keep coming out to build the fire, the Revolution would have a worthy, living monument there on Kossuth Square, on the spot where, since 1996, a flame has flickered atop the strangely angled marble obelisk fitted with a gas line.*

(Quoted in Tibor Wehner's Budapest's Sculptures. A Subjective Journal Entries on Art, 1997-99)

There is a campfire in the church hall at the Kiscelli Museum. Its flames are about 60cm high; around it are all sorts of chairs and a mattress. Whether there are visitors or not, a crew of volunteers stokes the fire day and night. It will burn for the duration of the exhibition. The fire can be fed with the wood set out for that purpose, but you can also burn personal papers, or just sit down and watch the fire. (About twice as many people, some of them from abroad, indicated their desire to be part of the fire-tending team.) 2009

In the church space of the Kiscelli Museum I am building a small campfire, to run for an exhibition-length period. I have received a permit from the fire department for this. The fire has to be watched 24 hours a day. I would like to know whether you would be part of the fire-watching crew for a period that is convenient for you. This involves a kind of active museum-guard-type role. Your only job is to watch over the fire, not to let it die out, and feed it with the wood stacked nearby. Social activity, warming yourself before the fire, and cooking bacon are all permitted. Should you accept a spot as a fire tender, just let us know in advance whether you would prefer a one-time shift or several, and whether you prefer day or night shifts. 2011

Translation: Jim Tucker

TUZZ A MŰZEUMBAN